

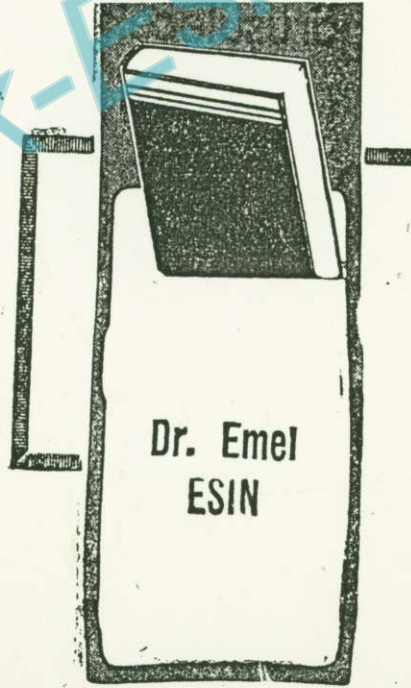
A
ESİN.E
ANN
1971

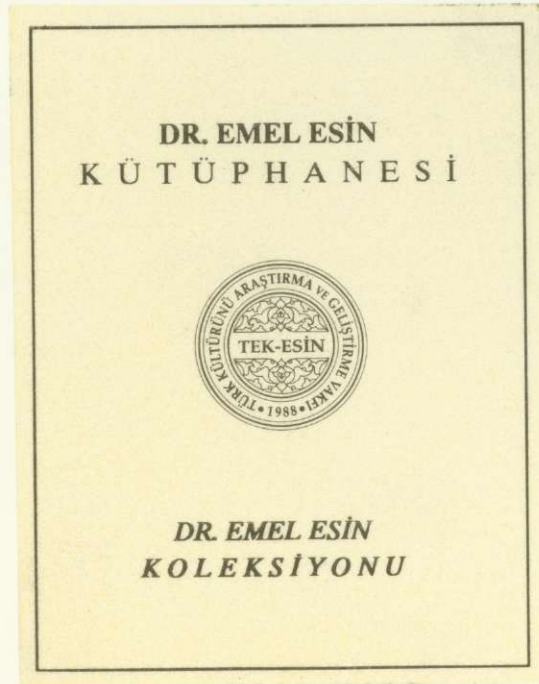
YENİ ASYA YILK. SAYI 469 . 9 HAZİRAN 1971 Sayfa 3

Annem Muharrir Müfide Ferid TEK

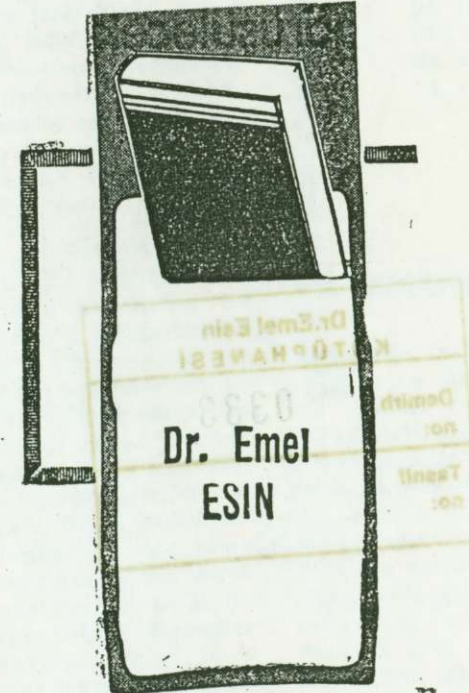
I - Gençlik Yılları

333

Annem Muharrir Müfide Ferid TEK
I - Gençlik Yılları

Tek-Esin Vakfı

Dr.Emel Esin KÜTÜPHANESİ	
Demirb. no:	0333
Tasnif no:	A ESİN.E ANN 1971

Annem Muharrir Müfide Ferid TEK

I - Gençlik Yılları

Müfide Ferid Tek'in babası Kemahlı Mazhar Paşa'nın oğlu zabıt Şevket Bey idi. Annesi, Plevne şehitlerinden Kol Ağası Zâim - zâde İsmail Efendi ve İşbir Paşa tarafından Zine ti Hanımın kızı Feride Hanım dı. Babası Kastamonu'da vazife li iken, Hicri 1310/ Rumi 1308/ M. 1892 yılında bir bahar günü (29 Nisan) doğmuştu. Kastamonu'dan sonra Osmanlı İmparatorluğunun Arab vilâyetlerine sıra ile Bağdad ve Trablusgarb'a gitmişlerdi.

Harbiye Mektebinde Rumi 1312/ M. 1896'da Meşrutiyetçilik hareketlerinin cezalandırılması neticesinde Trablusgarb'a sürgün edilen genç zabıtlardan Babam Ahmed Ferid Tek, Annemin Trablus'a gelişini şöyle anlatır:

«Rumi 1314/ M. 1898 yılında idi. Akdeniz'in Lâcivert dalgalarını yararak ilerleyen bir Türk gemisi Trablusgarb'ın güneşde altın gibi parlayan kum salları karşısına demir attı. Bu gemi Trablusgarb Komandanı Müşir Receb Paşaya getirmişti. Karşılamaya gelen Türk zabıt ve askerleri gemiden inen top sakallı, münis ifâdeli Müşiri selamladılar. Daha sonra, gözler arkadan gelen Seryâver Şevket Bey'e çevrildi. Şevket Bey'in bahsini duymuşlardı. Hamiyyeti fazileti, o devirde uzak vilâyetlerde, bakım sız kalan neferlere şefkati sevgi uyandırıyordu. Zekâsı hem İslâm, hem Batı kültürüne çevrilen nazarları yazı'arındaki edebî zevk, dikkati celbetmekte idi. Şevket Bey'in şahsında o devir Türklerinde bazı rastlandığı şekilde iki kültür birleşiyordu. İslâmiyet hümanizmi ile Jean - Jacques Rousseau'nun bir nevi imtizâcını zihninde yapan Şevket Bey, Nâmik Kemal geleneğinde, liberal bir Meşrutiyetçi idi.

Şevket Bey'in babası Mazhar Paşa, Kerbelâ'da mutasarrıf iken, bir Bedevi kızına rastlamış ve dört hanımından biri olarak onunla evlenmişti. Bedevi kızından doğan Şevket Bey'in görünüşünde annesi Meryem Hanımın ırkı hususiyetlerinden eserler vardı. Ciddî ve nâfiz bakışı şahsiyetini belirtiyordu.

Şevket Bey gemiden inip, istikbâl hey'etinin arasından geçerken altı yaşlarında olan küçük kızı Müfideyi elinden tutuyordu. Müfide babasına benzerdi. Lâcivert hârelî koyu kahve-rengi gözlerinde ciddî bir ifâde, biraz da hayret ile, dün yâya bakıyordu. Sâhilde toplanmış askerler Turgut Reisin beyaz türbesine düz damlı evlerden müteşekkil kasabaya da ha arkada uzanan çöllere, hurma ağaçlarına bakıyordu. Kastamonu'da doğmuş küçük kızın gönlü Arabistan'a açılıyordu. Çocukluk hâtıralarından biri cenûb ikliminde gayr-i tabî şekilde büyüyüp küçük Müfide ile aynı boya gelmiş bir nergis ile karşılaşmak olmuştı. Cenûb illerinde biten nergislerin içinde bir siyah leke vardır. Küçük Müfide'ye bu siyah leke, kendisine bakan tek bir kara göz gibi gelmişti. Babası kendine çiçeği koklamağı öğretince, korku heyecana münkalib olmuştı.»

ŞEVKET BEY GEMİDEN İNİP İSTİKBAL HEY'ETİNİN ARASINDAN GEÇERKEN ALTI YAŞLARINDA OLAN KÜÇÜK KIZI MÜFİDEYİ ELİNDEN TUTUYORDU. MÜFİDE BABASINA BENZERDİ. LÂCİVERT HÂRELİ KOYU KAHVE - RENGİ GÖZLERİNDE CİDDİ BİR İFADE, BİRAZ DA HAYRET İLE, DÜNYAYA BAKIYORDU. SAHİLDE TOPLANMIŞ ASKERLERE TURGUT REİSİN BEYAZ TÜRBESİ NE, BAKIYORDU.

Müfide Trablusgarb'ı sevdi ve orada mutlu çocukluk yılları geçirdi. Hürmet telkin eden bir babanın ve annenin kurduğu âlede, kardeşleri akrâba ve dostları arasında büyüdü. Şevket Bey'in dostları zümresinde Trablus'a neyolunmuş Meşrutiyetçi genç zabıtlardan Yusuf Akçura ve babam Ahmed Ferid de vardı. Receb Paşa'nın müsâmahalı idâresinde Trablus'da fikri ifâde serbestisi mevcuttu.

O devir Türklerinin kaygusu Osmanî İmparatorluğu'nun kaderi idi. Şevket Bey İttihad ve Terakki Fırkasının Trablusgarb'daki şubesinin (yedinci şube) reisi idi. Şevket Bey ve arkadaşları Meşrutiyet teessüs edip İmparatorluk Avrupa medeniyetine intisâb ederse, geri kalmış olma zararlarının telâfi edilebileceği kanaâtinde idiler ve bu yolda çalışıyorlardı. Şevket Bey'in II. Sultan Abdulhamid'e yazıp Şeyh Zâfir'in yardımı ile yolla mağa teşebbüs ettiği mektuplarda bilhassa, iki düşünce ifâde ediyordu. Fikir hürriyetine karşı istibdâd, insan vicdânına hürmetsizlik teşkil ettiğini Şevket Bey Padîşaha açıkça yazıyordu. Bir taraftan da adem-i merkeziyyet neticesinde anarşi vücûda gelip Devletin parçalanması endişelerini de unutmuyordu.

Trablus'da kızlara mahsus Türk mektebi olmadığı için Şevket Bey'in kızları İtalyan ve Fransız râhibelerinde okudular. Evde de babalarından, Türkçe, Arapça Farsça dersleri alıyorlardı. O devir Türk kızları gibi sıkı şekilde büyütülmekte idiler. Fakat Şevket Bey kızlarının şahsiyetinin her cihetten ünkişâfına da değer veriyordu. Onlara musiki ve sporlar da öğrettiyordu. Küçük Müfide İtalyan operalarından parçaları piyanoda çalıyordu. Kum göllerinde ata biniyor, denizde yüzüyordu. Bu hayâl, onbir yaşına basınca, birden durdu. Müfide pembe canfesden bir çarşaf g'ydi. Ecnebi mekteplerinde büyüyen ekseri Türk kızları gibi peçenin arkasından dünya ona da karanlılık geldi ve mahzûn oldu. Şevket Bey Müfide'nin doktorluk tahsil etmesi ve Anadolu'da kadın hastalara bakmasını isterdi. Bu yolda ilk adım olan-

rak, Fransa'daki İttihadçı arkadaşlarından Ahmed Rizâ Bey'eli tayin eden Şevket Bey, kızını Versailles Lisesinde okumağa gönderdi. Fakat bir kaç yıl geçmeden Şevket Bey teverrüm etti. Trablus'a

(Devamı 7. Sahfede)

Baştarafı 2. Sayfada) 1905'de geri çağrılan Müfide Hanım babasını ağır hasta buldu.

Hayatı esnasında Kur'an'ı heyecân ile okumaktan başka dindarlık eserleri ile temâyüz etmiyen Şevket Bey, ölüm anında, birden gür bir sesle «Esselâmu Aleyke ya Muhammed!» demişti. Bu son sözleri ile dinî bir vehede de görülen Şevket Bey, Türklerin ve Arabların gönlünde iz bıraktı. Iraklı Şâir Sidki Az-Zahâvi'nin H. 1323/ M. 1907 de yazdığı Risâ-î Şevket Bey (Şevket Bey'e mersiyye), bu Türk zabıtine şöyle hitâb ediyordu:

«Mersiyyedir bu, gönlümden gider, Trablusgarb'daki meyyitin kabrine Ey oradaki cism ki adı Şevket, Bereketli bulutlardan sana rahmet yağsın. Orada bir hür yatar, Allah bilir ki; Ölünceye kadar zulme harb etti. Vatan içinde hürler onun etrafında toplandı

..... Ağlayanın felâketine beraber ağlardı

Zayıfın galebesine yardım ederdi.

Felsefe kaziyelerine vukûfu vardı.

..... Umerânın ve askerlerin âdetidir.

Vatanı siyânet ederler. O bu adette en cömerddi.

..... Lisânının talâkati keskin kılıc gibi idi.

Huşû içinde bir kavm olarak.

Ölümünde, etrafında Türk ve Arab toplandı.»

Bu istinâî baba için Müfide Hanım bütün ömrü kalben mâtem tuttu.

(Devamı Var)